

SPECIFIČNOSTI OBEZBEĐENJA KONVOJA VOZILA U TOKU KRETANJA U ZONAMA VISOKOG RIZIKA

Srđan Srdanović
Al Salasel Al Fudhea Group, Basra, Iraq

Savremeni drumski konvoji u zonama visokog rizika treba da budu zaštićeni od napadača koji su najčešće motivisani pljačkom robe koja se prevozi u vozilima u konvoju, kao i kidnapovanjem učesnika konvoja. Predmet ovog rada su specifičnosti privatnog obezbeđenja drumskog konvoja u zoni visokog rizika. Rezultati dobijeni istraživanjem nameću radnicima službe privatnog obezbeđenja u zonama visokog rizika da adekvatnim merama odvrate i spreče napadače i zaštite dodeljene drumske konvoje na odgovarajućim maršrutama kretanja. kretanja. Naučna opravdanost ovog istraživanja i rada sadržana je u činjenici da je sveobuhvatno, objektivno i integrativno sagledavanje potencijala koje poseduju subjekti privatne bezbednosti u zaštiti drumskog konvoja u zoni visokog rizika, nemoguće bez uvida u aktuelno stanje u ovoj oblasti, sagledavajući činjenice i specifičnosti sa terena. Društvena opravdanost istraživanja ogleda se u ukazivanju stručnoj javnosti na značaj pravovremenog i organizovanog planiranja i sprovođenja aktivnosti koje potencijale subjekata privatne bezbednosti u toku zaštite drumskog konvoja u zoni visokog rizika čine efikasnijim. Zaključak ovog istraživanja jeste da je neophodan poseban sistem mera bezbednosti, koje su prilagođene situaciji na terenu i kojima će se rizik od napada svesti na najmanji mogući nivo ili na najefikasniji način odgovoriti na napade na drumski konvoj u zoni visokog rizika.

Ključne reči: drumski konvoj, privatno obezbeđenje u zoni visokog rizika, elementi drumskog konvoja, vođa konvoja, vozila sa mitraljezima

Uvod

Drumski konvoj je grupa vozila (dva i više), koja se organizovano kreću saobraćajnicama, uz međusobnu podršku i zaštitu.¹ *Osnovna specifičnost drumskog konvoja u zonama visokog rizika jeste njegovo sopstveno obezbeđenje.* Prvi drumski konvoji sa sopstvenom zaštitom organizovani su 60-ih godina prošlog veka u Turskoj Andaluziji i Avganistanu, radi zaštite od napada pljačkaša. Savremeno obezbeđenje drumskog konvoja u zoni visokog rizika prilagođeno je tamošnjoj situaciji na terenu.

¹ http://www.armystudyguide.com/content/SMCT_CTT_Tasks/Skill_Levels_2_4/1913794407-sl3-plan-convo.shtml.

Kretanje drumskog konvoja u zoni visokog rizika izvodi se načelno danju, po povoljnim meteo-uslovima, u zahvatu jedne komunikacije. Sa taktičkog gledišta marševsko kretanje kolone vozila preko opasne teritorije na kojoj u svakom trenutku i na svakom mestu postoji mogućnost napada nastupno je – odstupnog karaktera. Zbog malih manevarskih mogućnosti teretnih vozila nije moguće koristiti sporedne puteve, već se maršruta konvoja određuje glavnim saobraćajnicama, najčešće kroz naseljena mesta, saobraćajne čvorove, tesnace i uske doline.

Zastanci za drumski konvoj u zoni visokog rizika daju se prema odluci vođe konvoja. Odmori i predanci načelno se ne daju. *Nepostojanje odmora i predanaka tokom kretanja drumskog konvoja u zoni visokog rizika je specifičnost obezbeđenja konvoja u zoni visokog rizika.*

Za razliku od standardne operativne pripreme terena na koji se upućuje drumski konvoj, u zoni visokog rizika ne upotrebljava se bezbednosna prethodnica. Rizik kojem bi bili izloženi članovi bezbednosne prethodnice nije prihvatljiv. Takođe, postojanje prethodnice podrazumeva angažovanje novih radnika i novih vozila i, uzimajući u obzir pravilo da se izbegava kretanje samo jednog ili dva vozila u zoni visokog rizika, znatno bi se povećali materijalni troškovi organizacije obezbeđenja. *Specifičnost obezbeđenja drumskog konvoja u zonama visokog rizika je i nepostojanje bezbednosne prethodnice u toku operativne pripreme terena na koji se upućuje drumski konvoj.*

Osnovne karakteristike drumskog konvoja u kretanju u zoni visokog rizika su:

– važnost drumskog konvoja, zbog materijalne vrednosti robe koja se prevozi, vrednosti vozila kojima se vrši prevoženje, kao i vrednosti vozila i opreme koja se koriste u zaštiti konvoja. Takođe, kao najvažniji, ističu se životi i zdravlje učesnika konvoja,

– **pristupačnost drumskom** konvoju, zbog velikih mogućnosti napadača da duž rute kretanja odaberu najpogodnije mesto za napad, najpogodniji oblik napada i najpogodnije vreme napada,

– **promenljivost organizacijske** strukture drumskog konvoja u toku kretanja, zbog manevarskih mogućnosti vozila koja učestvuju u zaštiti konvoja, postavljanja vozila iz sastava službe obezbeđenja konvoja tamo gde nisu bila, povlačenja istih vozila sa postojećih pozicija u konvoju itd. i

– **osetljivost drumskog** konvoja, zbog činjenice da je svaki cilj najosetljiviji u toku svog kretanja. Drumski konvoji su uglavnom glomazni ciljevi, koji ne mogu da se kreću velikim brzinama. Privatni subjekti bezbednosti vrše isključivo neposredno obezbeđenje drumskog konvoja u zoni visokog rizika. Privatne vojne i privatne bezbednosne kompanije nisu u mogućnosti da, osim jakog marševskog osiguranja, obezbede celu maršrutu ili da posednu kritične tačke i kontrolišu kritične rejone na maršrutu (mostovi, klisure, tesnaci, naseljena mesta itd.). *Osetljivost drumskog konvoja je specifičnost zaštite drumskog konvoja u toku kretanja u zoni visokog rizika.*

Napadači na konvoje u zoni visokog rizika su inventivni i maštoviti, često i sofisticirani. Najčešće napadaju koristeći taktiku „čečenske zasede“, napadom na prvo vozilo u koloni, ručnim raketnim bacačem (RPG-6 i RPG-7) ili nailaskom vozila u konvoju na postavljenu formacijsku protivoklopnu minu ili improvizovanu eksplozivnu napravu. Alternativne pravce izvlačenja napadnutog konvoja napadači pokrivaju minama iznenađenja i vatom iz lakog pešadijskog naoružanja. Takođe, napadi na konvoje izvode se i iz pokreta, iz terenskih vozila ili sa motocikala. U najvećem broju napada koriste se improvizovana

eksplozivna sredstva IED,² VBIED³ i MBIED⁴. Na prostoru Iraka napadači koriste i eksplozivni formirani prodirajući usmereni projektil EFP.⁵ Upotreba *IED²-a i EFP⁵-a je specifičnost obezbeđenja drumskog konvoja u zoni visokog rizika*. Dobro kamuflirane improvizovane eksplozivne naprave postavljaju se ispod ivičnjaka, unutar leševa životinja, ispod smeća i praznih ambalaža. Osim aktiviranja IED²-a na nagaz, koriste se i daljinska aktiviranja eksplozivnih punjenja, korišćenjem radio-signala (mobilnim telefonom, radio-uređajem, daljinskim upravljačem od auto-alarma, bežičnim telefonom itd.). Napadači postavljaju i „mamce“ nalik na mine, čijim izbegavanjem se konvoj usmerava prema postavljenoj zasedi. Poznati su i slučajevi postavljanja eksplozivnog punjenja koje visi sa mosta, u visini vetrobranskog stakla vozila.

Pojedine privatne vojne i privatne bezbednosne kompanije snabdevaju svoje timove za obezbeđenje konvoja, uređajima za ometanje radio-signala, koji se preventivno koriste kao zaštita od pomenutih napadačkih sredstava.

Borbeni kontakt i reakciju službe obezbeđenja drumskog konvoja u zoni visokog rizika karakterišu:

- nedovoljno jasna situacija i njene nagle promene,
- kratkotrajne pripreme i brzo odlučivanje,
- postojanje nezaštićenih bokova drumskog konvoja i
- otežano komandovanje i veliki značaj inicijative potčinjenih elemenata strukture službe obezbeđenja konvoja.

Organizacija službe privatnog obezbeđenja konvoja vozila u kretanju u zonama visokog rizika

Organizacijsku strukturu službe obezbeđenja drumskog konvoja čine:

- vođa konvoja,
- zamenik vođe konvoja,
- vođa vodećeg vozila,
- posade vozila sa mitraljezima,
- tim za pomoć i zbrinjavanje povređenih,
- tim za opravku kvarova (vozila, radio-sredstava i naoružanja), i
- tim za obezbeđenje zone sletanja helikoptera, po potrebi.

² IED – Improvised Explosive Device – Имровизована експлозивна направа, Упореди: Improvised explosive device, Internet 18/09/2014, http://en.wikipedia.org/wiki/Improvised_explosive_device, Alexander, Naomi et al, „IED detection: NATO DAT#10 BELCOAST 09 demonstration results“, SPIE, Vol.7670, 76700G (2010).

³ VBIED – Vehicle Born Improvised Explosive Device – Имровизована експлозивна направа у возилу, Упореди: Vehicle Borne IEDs (VBIEDs), Internet 21/07/2014, <http://www.globalsecurity.org/military/intro/ied-vehicle.htm>.

⁴ MBIED – Motorcycles Born Improvised Explosive Device – Имровизована експлозивна направа на мотоциклу, Упореди: https://www.google.rs/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&uact=8&ved=0CDMQFjAD&url=http%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2Fwiki%2FImprovised_explosive_device&ei=_bjzVJTxlP4yGp9lYAg&usg=AFQjCNFNg5LDywxz1blOtuc6VWw6aFxFWCoA

⁵ Explosively formed penetrator – EFP, Internet 23/07/2014, http://en.wikipedia.org/wiki/Explosively_formed_penetrator.

Vođa drumskog konvoja je ovlašćeno lice odgovorno za pripremu, organizaciju i sprovođenje obezbeđenja i pratnje vozila u konvoju, od polazne do krajnje tačke, prema određenoj ruti kretanja. Njegova načelna pozicija u toku kretanja je napred – u sastavu glavnine konvoja. Vođa konvoja menja poziciju svog vozila prema trenutnoj situaciji i nalazi se na mestu odakle ima najbolju mogućnost vođenja i praćenja konvoja. Lično rukovodi upotrebom vozila sa mitraljezima.

Zamenik vođe konvoja rukovodi začelnim osiguranjem konvoja. Njegova načelna pozicija u toku kretanja konvoja je napred – u sastavu začelnog osiguranja konvoja. Zamenik vođe konvoja je odgovoran za logističku podršku kretanju konvoja, nadzire rad tima za opravku kvarova i tima za pomoć i zbrinjavanje povređenih. Zamenik vođe konvoja rukovodi upotrebom vozila sa mitraljezom koje je u sastavu začelnog osiguranja konvoja.

Vođa vodećeg vozila rukovodi čelnim osiguranjem konvoja. Njegova načelna pozicija u toku kretanja konvoja je pozadi – u sastavu čelnog osiguranja. Na dužnost vođe vodećeg vozila određuje se iskusni PSD^o tim lider, vešt u orijentaciji i upotrebi GPS sredstava. Vođa vodećeg vozila, po potrebi, rukovodi upotrebom vozila sa mitraljezom koje je u sastavu čelnog osiguranja konvoja. Vođa vodećeg vozila odgovoran je za odstojanje u toku kretanja, između glavnine konvoja i čelnog osiguranja konvoja.

Posade vozila sa mitraljezima, manevrom i, po potrebi, vatrom, vrše obezbeđenje konvoja u toku kretanja i zaustavljanja. Neophodno je odabrati vozila sa dobrim manevarskim sposobnostima, vozila koja su ojačana radi zaštite posade, pre svega zaštite nišandžije mitraljeza. Stalno postavljeni mitraljez treba da ima mogućnost dejstvovanja u krugu od 360°.

Načelna pozicija vozila sa mitraljezima je po jedno vozilo u sastavu čelnog (kao prvo vozilo u konvoju) i jedno u sastavu začelnog osiguranja (kao poslednje vozilo u konvoju). Ukoliko postoji više vozila sa mitraljezima treba ih pridodati glavnini konvoja. *Specifičnost privatnog obezbeđenja u zoni visokog rizika je korišćenje vozila sa mitraljezima, prilikom obezbeđenja drumskog konvoja.*

Tim za pomoć i zbrinjavanje povređenih odgovoran je za medicinsko saniranje povreda i izvlačenje povređenih. Ukoliko je moguće, više ovakvih timova treba rasporediti duž strukture konvoja. Kada konvoj prati samo jedan tim za pomoć i zbrinjavanje povređenih, načelna pozicija mu je u sastavu začelnog osiguranja konvoja.

Tim za opravku kvarova (vozila, radio-sredstava i naoružanja) u svom sastavu ima osposobljene: auto-mehaničara, radio-mehaničara i majstora puškara. Ovaj tim treba da ima vozilo opremljeno za šlep-vuču, kao i pokretnu radionicu sa priručnim alatom. Načelna pozicija tima za opravku kvarova je u sastavu začelnog osiguranja konvoja, na pretposlednjoj poziciji, ispred vozila sa mitraljezom.

Tim za obezbeđenje zone sletanja helikoptera odgovoran je za odabir, obezbeđenje, pripremu i označavanje zone za sletanje helikoptera. Načelna pozicija ovog tima u toku kretanja je u sastavu glavnine konvoja.

Osnovni elementi drumskog konvoja su:

- čelno osiguranje konvoja,
- glavnina konvoja i
- začelno osiguranje konvoja.

U sastavu čelnog osiguranja konvoja nalaze se vozilo sa mitraljezom i vodeće vozilo. Čelnim osiguranjem konvoja rukovodi vođa vodećeg vozila.

Glavninu konvoja čini većina vozila iz sastava konvoja. Pozicija vođe konvoja, u toku kretanja, načelno je u sastavu glavnine konvoja – napred. Najteža i najsporija vozila raspoređuju se u sastav glavnine konvoja – napred, kako bi njihovu brzinu pratila ostala vozila iz sastava glavnine konvoja.

Ukoliko postoje vozila sa gorivom i municijom, raspoređuju se zasebno duž sastava glavnine konvoja. Ukoliko postoji više timova za pomoć i zbrinjavanje povređenih, kao i više vozila sa mitraljezima, raspoređuju se duž sastava glavnine konvoja. Glavnina konvoja može strukturalno da se podeli na više manjih delova, gde će svaki deo glavnine konvoja imati svog vođu.

U sastavu začelnog osiguranja konvoja nalaze se tim za pomoć i zbrinjavanje povređenih, tim za opravke kvarova, kao i vozilo sa mitraljezom. Začelnim osiguranjem konvoja rukovodi zamenik vođe konvoja.

Rad vođe konvoja po prijemu zadatka za obezbeđenje konvoja

Vođa konvoja po prijemu zadatka od organizatora konvoja – poslodavca, proučava i shvata zadatak. Shvata cilj i ideju poslodavca koji organizuje konvoj. Ukoliko ima nejasnih detalja u primljenom zadatku razjašnjava ih sa poslodavcem.

Kada prouči i shvati primljeni zadatak vođa konvoja:

- obezbeđuje potrebno vreme za pripremu timova koji su u sastavu konvoja,
- obezbeđuje dodatne informacije od organizatora konvoja – poslodavca,
- razvija osnovnu zamisao organizacije službe obezbeđenja konvoja,
- određuje zadatke za sve timove u pratnji konvoja,
- određuje vremenski raspored u pripremi timova za pratnju konvoja,
- planira pregled svih timova za pratnju konvoja, pre polaska na zadatak, a sa ostavljenim vremenom za eventualne ispravke nedostataka i
- obezbeđuje vreme za pojedinačne pripreme, kao i pripreme posada vozila iz sastava konvoja.

Vođa konvoja nakon razvijanja osnovne zamisli:

- vrši analizu dobijenog zadatka i
- organizuje pripremu svih vođa timova i, po potrebi, upoznaje sve članove sastava konvoja sa dobijenim zadatkom.

Ukoliko je moguće vođa konvoja organizuje i sprovodi izviđanje rute. Određuje vremenski raspored aktivnosti na izviđanju, tim koji se upućuje na izviđanje i kritične tačke na ruti.

Nakon završetka priprema vođa konvoja:

- priprema konvoj briefing,
- izrađuje skicu rute,
- izrađuje plan veze,
- određuje brzinu kretanja i odstojanje između vozila,
- određuje procedure i postupke na različite situacije u toku kretanja konvoja (reakcija na borbeni kontakt, reakcija kod kvara na nekom od vozila, reakcija u slučaju blokade planirane rute, reakcija u slučaju zaustavljanja konvoja na nekom od kontrolnih punktova itd.) i
- određuje mesto – rejon za probu.

Na konvoj-briefingu vođa konvoja:

- okuplja sve članove timova iz sastava konvoja,
- pojašnjava detalje dobijenog zadatka,
- razjašnjava nejasnoće iz dobijenog zadatka,
- obezbeđuje vreme za završnu pripremu timova i
- zahteva izveštaje o pripremanama za zadatak od vođa timova.

Nakon izvedenog konvoj-briefinga vođa konvoja:

- kontroliše završne pripreme timova,
- u stalnoj je vezi sa organizatorom konvoja – poslodavcem, proverava da li ima izmena u dodeljenom zadatku i, po potrebi, informiše vođe timova u konvoju o eventualnim izmenama.

Vođa konvoja izrađuje skicu rute kojom će konvoj sprovesti dobijeni zadatak. Skica rute sadrži:

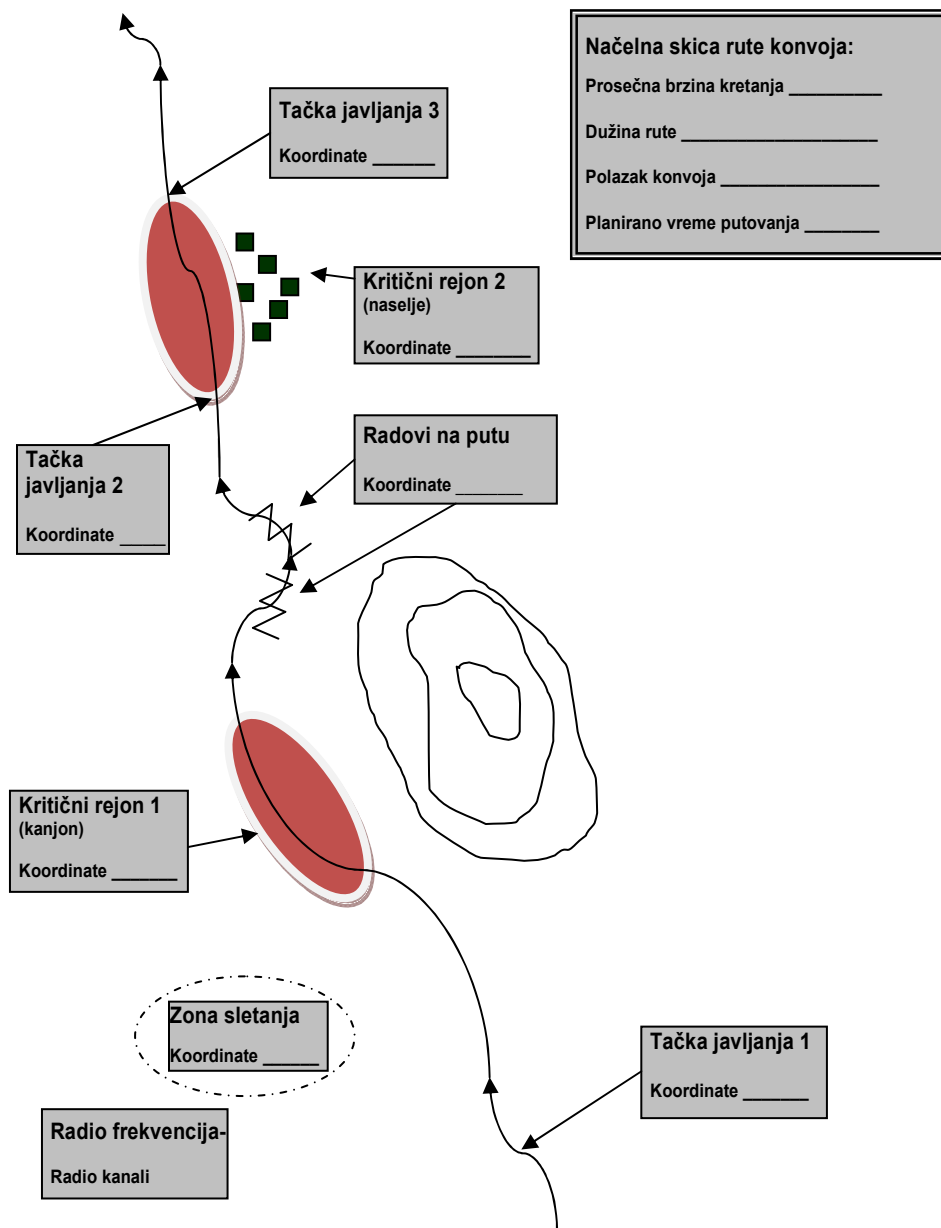
- polaznu i krajnju tačku rute,
- datum i vreme polaska konvoja i planirano vreme putovanja,
- dužina rute i rastojanja između pojedinih tačaka na ruti,
- brzinu kretanja konvoja,
- lokacije kontrolnih punktova,
- lokacije vojnih objekata,
- lokacije policijskih objekata,
- lokacije vatrogasnih jedinica,
- tačke javljanja i izveštavanja,
- kritične tačke na ruti,
- pozicije naselja u odnosu na rutu,
- eventualne prepreke na ruti,
- rejone za sletanje helikoptera,
- radio-frekvencije i radio-kanale koji će se koristiti tokom pratnje konvoja i
- druge potrebne detalje po proceni vođe konvoja.

Vođa konvoja organizuje probu kretanja konvoja, pre polaska na zadatak. Po mogućstvu, u probi učestvuju sva vozila u konvoju i svi članovi konvoja. Proba kretanja konvoja izvodi se vodećim putem. Tokom probe uvežbavaju se:

- redosled kretanja vozila,

- procedure i postupci na kontrolnim punktovima,
 - procedure i postupci tokom kretanja kroz kritične rejone,
 - procedure i postupci u slučaju zaustavljanja konvoja,
 - reakcija konvoja na borbeni kontakt,
 - procedure i postupci u slučaju kvara na nekom od vozila u konvoju,
 - procedure i postupci u slučaju neophodne evakuacije povređenih, vozilom ili helikopterom i
 - procedure i postupci u slučaju blokade rute kretanja konvoja.
- Pratnja drumskog konvoja:

SVAKI POJEDINAC IZ SASTAVA OBEZBEĐENJA KONVOJA PRE POLASKA NA ZADATAK PREGLEDA:

1.	NAORUŽANJE	Čistoća, ispravnost	√
2.	OKVIRI, MUNICIJA	Čistoća, ispravnost	√
3.	ŠLEM	Ispravnost	√
4.	ZAŠTITNI PRSLUK – PANCIR	Ispravnost zaštitnih ploča i džepova	√
5.	TAKTIČKE NAOČARE	Čistoća, ispravnost	√
6.	KOMPLET ZA PRVU POMOĆ	Ispravnost, dovoljna količina	√
7.	IDENTIFIKACIONA KARTICA	Ispravnost, autentičnost podataka	√
8.	KOMBINOVANI NOŽ SA MALIM ALATOM	Ispravnost	√
9.	ČEPIĆI ZA UŠI- PROTIV BUKE	Ispravnost	√
10.	VOZAČKA DOZVOLA	Ispravnost, autentičnost podataka	√
11.	BATERIJSKA LAMPA	Ispravnost, čistoća, baterije	√
12.	VREĆA ZA SPAVANJE	Ispravnost, čistoća	√
13.	UNIFORMA, VEŠ, ŠAL, RUKAVICE...	Čistoća, dovoljna količina	√
14.	PRIBOR ZA LIČNU HIGIJENU	Ispravnost	√
15.	VODA	Rok trajanja, dovoljna količina	√
16.	PRIBOR ZA ČIŠĆENJE NAORUŽANJA	Ispravnost	√
17.	OPREMA ZA KIŠU	Ispravnost	√
18.	HRANA	Rok trajanja, dovoljna količina	√
19.	OSTALO (po zahtevu vođe konvoja)		

VOĐA KONVOJA, ZAMENIK VOĐE KONVOJA, VOĐE TIMOVA I VOĐE VOZILA PRE POLASKA NA ZADATAK PREGLEDAJU:

√	1.	DVOGLED I UREĐAJ ZA NOĆNO OSMATRANJE
√	2.	GPS
√	3.	TOPOGRAFSKE KARTE
√	4.	SKICA RUTE
√	5.	ŠEMA RASPOREDA TIMOVA I VOZILA U KONVOJU
√	6.	RADNA BELEŽNICA
√	7.	DIMNE BOMBE
√	8.	RADIO UREĐAJI, FREKVENCIJE I RADIO-KANALI
√	9.	NOVI OBAVEŠTAJNI PODACI
√	10.	RASPORED POSTUPAKA U SLUČAJU VANREDNIH SITUACIJA
	11.	OSTALO
VOĐA KONVOJA MOŽE DA ODREDI DODATNA SREDSTVA I OPREMU ZA ZADATAK		

VOZAČI PRE POLASKA NA ZADATAK NA SVOJIM VOZILIMA PREGLEDAJU:

1.	GORIVO	Količina	√
2.	ULJA, TEČNOSTI, MAZIVA	Količina	√
3.	ALAT I PRIBOR	Ispravnost, količina	√
4.	APARAT ZA GAŠENJE POŽARA	Ispravnost, količina	√
5.	POLUGA I SAJLE ZA VUČU	Ispravnost, količina	√
6.	SVETLA I SIGNALIZACIJA	Ispravnost	√
7.	TOČKOVI I GUME	Vijci, pritisak u gumama, ispravnost, broj rezervnih točkova	√
8.	OGLEDALA	Ispravnost, čistoća	√
9.	CASEVAC	Ispravnost po SOP	√
10.	RUTA KRETANJA – SKICA	Autentičnost podataka	√
11.	PLAN REAKCIJE KONVOJA U VANREDNIM SITUACIJAMA	Autentičnost podataka	√
12.	TERET	Količina, raspored, posebne mere	√
13.	SIGURNOSNI TROUGAO	Ispravnost, količina	√
14.	PRIBOR ZA PRVU POMOĆ	Ispravnost, količina	√
15.	VODA	Rok trajanja, količina	√
16.	HRANA	Rok trajanja, količina	√
17.	OSTALO (po zahtevu vođe konvoja)		

Reakcije pojedinih članova službe obezbeđenja konvoja vozila u kretanju u slučaju borbenog kontakta/napada

Reakcija vozača i vođe vozila na borbeni kontakt sa leve (vozačeve) strane

Sektor osmatranja za vozača u konvoju, tehnikom kazaljke na časovniku, nalazi se između 09:00 i 13:00 h. Povremeno, ne ugrožavajući bezbednost vožnje, vozač prati situaciju i na suvozačkoj strani i u retrovizorima. U slučaju borbenog kontakta sa leve strane vozač uključuje levi pokazivač pravca (levi migavac). Ukoliko je vozač sam u kabini, radio-vezom izveštava o uočenom vatrenom dejstvu. Ukoliko je u kabini prisutan i vođa vozila, on će radio-vezom poslati poruku o borbenom kontaktu:

Ovde kamion 8 – kontakt na 10:00 sati – udaljenost 100 metara – ručni raketni bacač

Ukoliko je vozač sam u kabini i naoružan je drži naoružanje desnom rukom – kao pištolj, naslonjeno preko leve ruke koja drži volan. Naoružanje usmerava u pravcu cilja kroz otvoren prozor, bez nišanja, ne ugrožavajući bezbednost vožnje. Vatru otvara isključivo jedinačnom paljbom. Ukoliko vozač ostane bez municije ili ima zastoj, vođa vozi-

la je zadužen za novo punjenje i otklanjanje zastoja. Nakon prestanka vatrenog dejstva vozač koči naoružanje i vraća ga pored sedišta, sa cevi okrenutom ka podu. Isključuje pokazivač pravca i nastavlja vožnju. Vozač ne otvara vatru tokom napada:

- ukoliko se vozilo kreće brzo, te vozač nije u mogućnosti da bezbedno kontroliše upravljanje vozilom,
- ako je smanjena vidljivost na putu,
- ako uslovi puta ne dozvoljavaju: prelazak preko mosta, uski put, vožnja serpentina, blizina provalije, vožnja kroz tunel itd.,
- ako u posadi vozila postoji član posade zadužen za osmatranje vozačevog sektora osmatranja (nišandžija mitraljeza na vozačevom vozilu), i
- ako se u zoni vatrenog dejstva nalaze civili.

Reakcija vozača i vođe vozila na borbeni kontakt sa suvozačke – desne strane

Sektor osmatranja za vođu vozila u konvoju, tehnikom kazaljke na časovniku, nalazi se između 11:00 i 16:00 časova. Nakon uočenog borbenog kontakta, vođa vozila glasom izveštava vozača i radio-vezom šalje poruku:

Ovde kamion 12 – kontakt na 14:00 sati – 200 metara – lično naoružanje

Vozač uključuje desni pokazivač pravca – migavac. Vođa vozila otvara vatru u osmatranom sektoru, u pravcu između 13:00 i 15:00 časova. Vatru otvara jedinačnom paljbom ili kratkim rafalima. Ukoliko je cilj nepokretan, zauzima preticanje u nišanjenju. Vozač koristi, po mogućstvu, sve vreme, levu saobraćajnu traku, kako bi stvorio prostor u desnoj saobraćajnoj traci za manevar vozilima sa mitraljezima.

Reakcija vođe konvoja na borbeni kontakt (napad na konvoj):

- određuje položaj napadača na terenu i na topografskoj karti,
- određuje zaštitne mere svih elemenata konvoja (manevar i vatru),
- šalje radio-vezom i transponderom²⁵ izveštaj o napadu, timu za brzu reakciju i organizatoru konvoja,
- usmerava vozila sa mitraljezima na pozicije sa kojih mogu vatrom da pruže podršku napadnutim vozilima u konvoju,
- održava stalnu radio-vezu sa svim elementima konvoja,
- određuje manevre za elemente konvoja koji nisu pod vatrom i manevre za izvlačenje elemenata konvoja koji su pod vatrom,
- nakon izlaska konvoja iz zone napada zaustavlja konvoj, organizuje kružnu odbranu, utvrđuje eventualne gubitke i oštećenja i šalje izveštaj timu za brzu reakciju i organizatoru konvoja.

Reakcija ostalih članova službe obezbeđenja konvoja na borbeni kontakt (napad):

- izveštavaju vođe vozila – vođu konvoja o napadu,
- uzvraćaju vatrom po položaju napadača,
- povećavaju brzinu kretanja i odstojanje između vozila,

- manevrom vozilima udaljavaju se od napadača težeći što bržem izlasku iz zone napada,
- zaustavljaju vozila na tački prikupljanja koju određuje vođa konvoja ili vođa vodećeg vozila neposredno ili je tačka dodeljena na pripremi pre polaska konvoja,
- tokom izvlačenja iz zone napada održavaju put prohodnim, uklanjanjem oštećenih vozila,
- tokom izlaska iz zone napada vozila koja nisu oštećena prihvataju članove posada oštećenih vozila,
- pružaju prvu pomoć povređenima,
- vozila sa mitraljezima, po potrebi, menjaju svoje stalne pozicije čelnog i začelnog osiguranja, štiteći dalji prolazak konvoja kroz zonu napada,
- nakon izvlačenja na tačku prikupljanja vozila sa mitraljezima organizuju kružnu odbranu konvoja,
- na tački prikupljanja, do dolaska vođe konvoja, organizacijom rada rukovodi vođa vodećeg vozila,
- tačku prikupljanja konvoja odredio je vođa konvoja pre polaska konvoja. Ukoliko se konvoj prikuplja nakon napada, tačku prikupljanja određuje vođa vodećeg vozila i ona mora da bude van naseljenog mesta, van dometa napadačevog naoružanja i van dometa napadačevog osmatranja,
- vozila sa mitraljezima svojim defanzivnim i ofanzivnim saobraćajnim manevrima ne dozvoljavaju nepoznatim vozilima ubacivanje – infiltraciju između vozila u konvoj.

Rad vođe konvoja na tački prikupljanja:

- procenjuje stanje i spremnost za dalje kretanje konvoja, na osnovu izveštaja od vođa vozila,
- koordinira zahteve svih vođa vozila za popunom, opravkama i medicinskom zbrinjavanju,
- u slučaju potrebe obezbeđuje zonu za sletanje helikoptera,
- utvrđuje stanje vozila, opreme i tereta,
- šalje izveštaj o oštećenjima organizatoru konvoja – poslodavcu,
- organizuje pretovar tereta iz vozila koja nisu u mogućnosti da nastave kretanje (samo u slučaju da je teret moguće ručno pretovariti) i
- organizuje nastavak kretanja konvoja.

Rad tima za pomoć i zbrinjavanje povređenih i tima za opravku oštećenih vozila u slučaju evakuacije povređenih i u slučaju oštećenja vozila tokom borbenog kontakta

Tim za pomoć i zbrinjavanje povređenih kreće se vozilom do povređenih ili koristi vozilo kao zaklon, Zbrinjava povređene, a teže povređene hitno smešta u vozilo za transport povređenih.

Vođa tima za pomoć i zbrinjavanje povređenih odlučuje ko će se od povređenih transportovati vozilom za transport povređenih.

U slučaju oštećenja vozila tokom borbenog kontakta tim za opravke zauzima položaj za rad sa bezbednije strane oštećenog vozila.

Vođa tima za opravke odlučuje da li se oštećeno vozilo može vući – šleповati vozilom za vuču iz tima za opravke oštećenih vozila.

U slučaju da je dalje kretanje oštećenog vozila onemogućeno, a uz odobrenje vođe konvoja, tim za opravku uništava ovo vozilo i teret – paljenjem (prethodno preuzimaju iz oštećenog vozila radio-uređaj, satelitski telefon i GPS sredstva),

Za vreme rada tima za zbrinjavanje povređenih i tima za opravke oštećenih vozila mesto rada obezbeđuje vozilo sa mitraljezom.

Prilikom izvlačenja povređenih i izvlačenja oštećenih vozila koriste se dimne bombe, radi pravljenja „dimne zavese”.

U slučaju stalne napadačeve vatre i nemogućnosti pristupa oštećenom vozilu radi vučenja – šlepanja, koristi se metod guranja oštećenog vozila (ukoliko vozilo nema prikolicu). Guranje oštećenog vozila vrši se minimalnom brzinom kretanja, lakim naslanjanjem prednjeg dela vozila koje gura na zadnji deo oštećenog vozila. Kod tehnike guranja vozač vozila koje obavlja guranje prekida taj postupak ukoliko primeti deformaciju materijala ispred hladnjaka motora svog vozila.

Vozilo sa mitraljezom

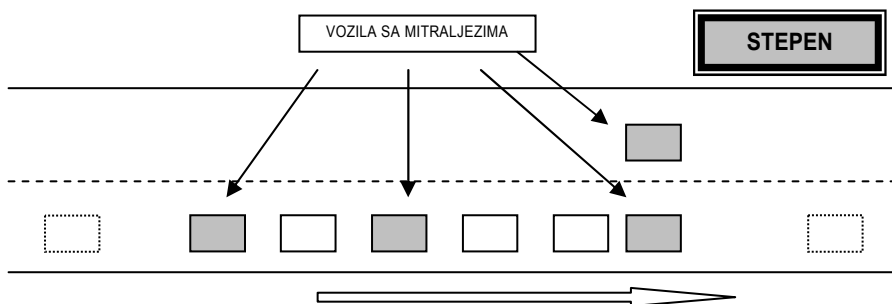
Rad na tački prikupljanja konvoja

Za tačku prikupljanja vođa konvoja ili vođa vodećeg vozila određuje otvorenu prostoriju, koja omogućava osmatranje u krugu od 3600. Za zaustavljanje vozila koristi se desna strana puta, kako bi se levom stranom puta nesmetano odvijao saobraćaj. Prvo vozilo se postavlja tako da blokira ulazak u formaciju parkiranih vozila. Ostala vozila

postavljaju se levo i desno od centra tačke prikupljanja, u koji se postavljaju vozilo vođe konvoja, vozilo tima za zbrinjavanje povređenih, vozilo tima za opravke i druga važnija vozila. Začetno vozilo postavlja se tako da blokira ulazak u centar formacije vozila od nazad. Vozila sa mitraljezima postavljaju se ispred vodećeg i iza začetnog vozila. U slučaju postojanja kritičnih tačaka vozila sa mitraljezima postavljaju se prema njima. Prema instrukciji vođe konvoja, vozila sa mitraljezima vrše patrolnu vožnju oko formacije parkiranih vozila konvoja. Vođa konvoja ili vođa vodećeg vozila raspoređuje članove posada svih vozila konvoja, dodeljujući im sektore osmatranja i levu i desnu granicu eventualnog vatrenog dejstva, organizujući na taj način sistem vatre odbrane konvoja na tački prikupljanja.

Za vreme boravka na tački prikupljanja vozači pregledaju svoja vozila i zajedno sa članovima tima za opravke vozila pripremaju vozila za nastavak kretanja. Članovi tima za pomoć i zbrinjavanje povređenih obilaze sve članove posada i pružaju im eventualnu sanitetsku pomoć. Vođa konvoja organizuje preraspodelu vode, hrane, goriva, municije, radio-uređaja i drugih materijalno-tehničkih sredstava. Nakon odmora, preraspodele, manjih opravki i drugih radova na pripremi konvoja za dalje kretanje, po odluci vođe konvoja on nastavlja dalje kretanje prema zadatoj ruti.

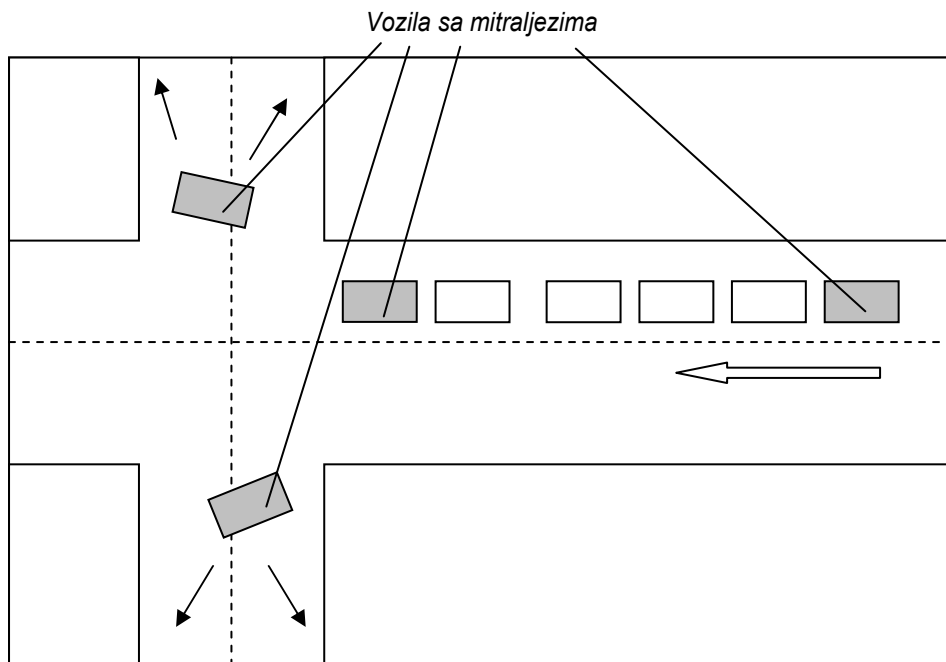
Najčešće korišćena formacija vozila tokom kretanja konvoja je „stepen“:

Manevri vozila sa mitraljezima tokom prolaska konvoja kroz raskrsnice i ukrštanja puteva

Raskrsnice ulica i ukrštanja puteva su osetljive tačke na ruti kretanja konvoja vozila, i zahtevaju posebne manevre vozila sa mitraljezima. Ostali vozači vozila u konvoju pre nalaska na raskrsnice ulica i ukrštanja puteva, smanjuju brzinu kretanja svojih vozila i skraćuju odstojanje između vozila. Na taj način umanjuju mogućnost ubacivanja- infiltracije nepoznatih vozila, između vozila u konvoju. Vođa vodećeg vozila vrši pozivanje i upućivanje vozila sa mitraljezima na tačke odakle je moguće ubacivanje nepoznatih vozila. Vozila sa mitraljezima ostaju na pomenutim tačkama do prolaska poslednjeg vozila iz konvoja.

Slika prikazuje raspored vozila sa mitraljezima tokom prolaska konvoja kroz raskrsnicu ulica ili ukrštanje puteva:

U savremenim kriznim žarištima i zonama visokog rizika opšti je trend angažovanja privatnih vojnih i privatnih bezbednosnih kompanija na zadacima zaštite drumskih konvoja.

Služba obezbeđenja drumskog konvoja u zoni visokog rizika je vrlo kompleksna. Njena organizacija počiva na osnovnim principima bezbednosne zaštite konvoja, ali je prilagođena bezbednosnim izazovima koji postoje u zonama visokog rizika. Veoma je važno održavanje i poštovanje marševske discipline. Marševska disciplina sastoji se u: održavanju određene brzine kretanja i određenih odstojanja između vozila, pridržavanju naređenih pravila u radio-saobraćaju, pridržavanju naređenih pravila prilikom reakcija na borbeni kontakt i reakcija na druge vanredne situacije.

Aktivnosti na zaštiti drumskog konvoja u zonama visokog rizika karakterišu nekonvencionalna borbena sredstva i metode, fleksibilni i prilagodljivi napadači, nepostojanje linija fronta, teško razlikovanje napadača kao meta od civila, kao i borbeni kontakti u naseljenim mestima.

Napadači na drumske konvoje u zoni visokog rizika su maštoviti i domišljati. Stalni napredak i inovacije u taktici (načinu delovanja) napada na drumske konvoje u zonama visokog rizika zahtevaju od bezbednosnih stručnjaka i praktičara u oblasti privatne bezbednosti da adekvatnim organizacionim, obavestajno-bezbednosnim i fizičko-tehničkim merama zaštite poboljšaju ukupnu bezbednost dodeljenog drumskog konvoja. Promenljivoj situaciji na terenu neophodno je konstantno prilagođavati sistem bezbednosnih mera kojima će se rizik od napada svesti na najmanju moguću meru i na najefikasniji način odgovoriti na napad na konvoj u zoni visokog rizika.

Mere u zaštiti drumskog konvoja u zoni visokog rizika zasnivaju se na iskustvima iz prakse, kao i na dostignućima nauka i naučnih disciplina. Stalno unapređenje obuke i priprema za zaštitu drumskog konvoja u zoni visokog rizika predstavlja osnovu za izvršenje ovakvog zadatka. U sistemu obuke i pripreme za zaštitu konvoja neophodno je šablonski predviđene sadržaje prilagoditi stvarnosti na terenu zone visokog rizika. Važno je poznavati i lokalne običaje, kao i mentalitet ljudi i plemena preko čije teritorije je određena maršruta drumskog konvoja.

Literatura

[1] Alexander, Naomi et al, „Body-borne IED detection: NATO DAT#10 BELCOAST 09 demonstration results“, *SPIE*, Vol.7670, 76700G (2010).

[2] Army Regulation 190–58, Military Police.

[3] December 2003 CALL Handbook No. 04-5, USSOCOM Combat Convoy Handbook, April 2004 Army CALL Handbook No. 03-6, Tactical Convoy Operations, March 2003 CALL Handbook No. 3-33, Convoy Leader Training, November 2003 CALL handbook No. 04-27, Convoy Leader Training, November 2004 Graphic Training Aid (GTA) 90-01-004 Logistics Convoy Operations GTA 90-01-001

[4] MPRI Convoy Leader Handbook, Revision VI, November 2004 CJTF-7 OIF Smart Card 2, Version 1.A.

[5] Singer, P. W. (2004), „The Private Military Industry and Iraq: What Have We Learned and Where To Next?“, DCAF Policy Paper, November.

[6] Срдановић, С.: Специфичности приватног обезбеђења у зонама високог ризика, Специјалистички рад, Криминалистичко-полицијска академија, Земун, 2014.

[7] Standard Operating Procedures Private Security Company „Al Salasel Al Fudhea Group“, 2012, Basra, Iraq.

[8] Standard Operating Procedures Private Security Company „Iron Hand Security“, 2013, Basra, Iraq.

[9] Transportation Movement Control, March 2000 ARTEP 55–506–10-MTP, Mission Training Plan for Movement Control Team, June 2002 FM 3-21.71(FM 7-7J).

[10] *Војна енциклопедија*, редакција војне енциклопедије, Графички завод Хрватске Загреб, Београд, 1962.

Internet izvori

[1] Convoy PlanInternet 17/09/2014, http://www.armystudyguide.com/content/SMCT_CTT_Tasks/Skill_Levels_2_4/1913794407-sl3-plan-convo.shtml

[2] Explosively formed penetrator – EFP, Internet 23/07/2014, http://en.wikipedia.org/wiki/Explosively_formed_penetrator.

[3] Improvised explosive device (IED), Internet 18/09/2014, http://en.wikipedia.org/wiki/Improvised_explosive_device, Alexander, Naomi et al, „*IED detection: NATO DAT#10 BELCOAST 09 demonstration results*“, *SPIE*, Vol.7670, 76700G (2010).

[4] Motorcycle Borne IED(MBIED), Internet 21/07/2014 https://www.google.rs/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&uact=8&ved=0CDMQFjAD&url=http%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2Fwiki%2FImprovised_explosive_device&ei=_bjzVJTxlUP4ygP9IYAg&usq=AFQjCNFNg5LDywxz1bI0tuc6Ww6aFwCoA

[5] Terrorism AnalystsInternet 21/09/2014, <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/>

[6] Vehicle Borne IEDs (VBIEDs), Internet 21/07/2014, <http://www.globalsecurity.org/military/intro/ied-vehicle.htm>.